

ВАТАНИМИЗ ТАРИХИДАГИ ЁРҚИН САҲИФА

ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТ ҚҶРИҚ ЕРЛАРНИ ЎЗЛАШТИРИШДА ҚАТНАШГАНЛАРНИ ҚУТЛАДИЛАР

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қўриқ ерларни ўзлаштиришда қатнашганларнинг ҳаммасига табрикнома билан мурожаат қилиб, уларни бу тарихий иш бошланганлигининг ўн йиллиги муносабати билан самийи қутладилар. Қўриқ ерларни ўзлаштириш учун қилинган фидокорона меҳнат, дейилди табрикномада. Ватанимиз тарихига, халқимизнинг коммунизм қуриш учун қураш тарихига ёрқин саҳифа бўлиб қиради.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети чуқур мамнуният билан шуни қайд қиладиларки, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг қўриқ ерларни ўзлаштириш тўғрисидаги идеясини бутун партия, бутун совет халқи чин қўнгилдан қизғин қувватладилар. Ўз минглаб совет ватанпарварлари Қозғистон, Сибирь, Урал, Волгабўйи ва Ўзоқ Шарқнинг дашт районларига жўнаб кетдилар.

Қўриқ ерларни ўзлаштирувчилар, дейилди табрикномада, ишчилар синфининг, бутун халқнинг мададига таяниб, уч-тўрт йил ичида 40 миллион гектардан кўпроқ янги ер очдилар. Илгари бўш ётган даштлар таниб бўлмадик даражада ўзгариб кетди. Эндиликда шу ерларда юзлаб обод совхоз-посёлкалари қурилди, бу посёлкалар электр, радио билан таъминланди, уларнинг ўз клублари, кутубхоналари бор.

Қўриқ ва бўз ерларнинг жуда катта массивлари ўзлаштирилгани, дейилди табрикномада, партияимизнинг, бутун совет халқининг катта ғалабасидир.

Қўриқ ерлар ўзлаштирилганлиги туфайли Совет давлати дон етиштиришни анча кўпайтиришда муваффақ бўлди. Қўриқ ерлар ўзлаштирилган районлардан ўн йил ичида мамлакат қўшимча равишда 8 миллиард 600 миллион пуд товар ғалла олди. Давлатнинг янги ерларни ўзлаштиришда қилган сарфларининг ўзи тўла равишда на олгани билан қопланди. Бундан ташқари, қўриқ ерлардаги совхозлар Ваганга қўлгина қўш, сут, жун ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари берди. Эндиликда бепоев қўриқ районлар — юксак даражада механизацияланган йиллик замонавий деҳқончилик ўлкаси бўлиб қолди.

Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қўриқ ерларни ўзлаштиришда комсомол, шонли ёшларимиз жуда катта роль ўйнаганлигини қайд қилиб ўтдилар. Ёшларнинг қўриқ ерларни ўзлаштиришдаги шижоати Ленин комсомолни тарихига олтин саҳифа бўлиб ёзилди. Ватанимизнинг юз мингта яқин ишчиси қўриқ ерлар ўзлаштирилганлиги учун ҳукуматнинг юксак мунофотлари билан тақдирландилар, қўриқ ерларни ўзлаштирилганлардан 272 киши аса Социалистик Меҳнат Ҳақрамоми унвонини олишга сазовор бўлди.

Табрикномада қўриқ ерлардаги меҳнаткашларнинг конкрет вази-фалари белгиланб берилди. Янги ерлар очиб ҳисобига дон етишти-ришни кўпайтириб бичирин босқичда бизнинг олдимида беш вази-фа бўлиб турган бўлса, эндиликда қўриқ ерлардаги совхозлар ва колхозлар дон экинлари билан муттасил мўл ҳосил олишни, чорвачилик маҳсулотларини етиштиришни кўпайтиришни, ҳар бир гектар ердан олинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотини кескин равишда ошириш-

ни ва шу билан бирга бу маҳсулотнинг таннархини тўхтовсиз камай-тиришни таъминлашлари мумкин ва лозим.

Бунга ишлаб чиқаришни интенсификация, ер ва техникадан яхши-роқ фойдаланиш асосида, илгорлар тажрибасини ва фан муваффа-қиятларини зўр бериб жорий қилиш йўли билан эришиш мумкин.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қўриқ районларнинг меҳнаткашлари дон, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хў-жалик маҳсулотлари етиштиришда янги катта муваффақиятларга эришадилар, қўриқ ерларнинг шухратини тагин ҳам оширадилар, деб қатъий ишонч билдирдилар. (ТАСС).

Областимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Н. С. Хруш-чевнинг 1964 йил 28 февралдаги докладини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Суратда: Калинин ишлаб чиқариш бошқармаси-даги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг бир группа чорвадорлари. Уларга пропагандист ўртоқ И. Исмаилов докладни ўқиб бермоқда.

В. Салов фотоси.

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 51 (2599)

чоршанба, 11 март 1964 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ШОЛИДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ЕТИШТИРАМИЗ

Ҳақиқатан ҳам бу экиннинг им-кониятлари катта. Агар тупроқни тайёрлаш, экиш, озиклантириш ишлари сифати ўтказилиб, барча агротехника тадбирлари ўз па-тида амалга оширилса, гектаридан 50—60 центнерга етказиб ҳосил олишни мумкин. Бунинг бизнинг зевеномиз мисолида ҳам курс бўлади.

Зевеномиз аъзолари йилдан-йил-га шолидан мўл ҳосил етиштириш учун курашиб келмоқдалар. Ўтган йили биз 47 гектар ернинг ҳар гек-таридан 55 центнердан ҳосил етиштирдик. Бу аввалги йилдагига қараганда анча кўп.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Кремлда 28 февралда партия, со-вет ва қишлоқ хўжалик органла-ри раҳбар ходимларининг кенга-шида қилган докладига шол етиштиришни кўпайтиришга ҳам эътибор бериш кераклиги, илгори

шолкорларнинг тажрибаси ва им-оммалаштириш зарурлиги қайд қилинди. Қадрдонимиз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу гаплари колхоз-миш шолкорларини, шу жумла-дан, бизнинг зевеномиз аъзоларини ҳам янги вазифаларга ундайди.

Биз бу йил гектаридан 60 цент-нер ҳосил олиш учун курашамиз. Ҳозир ана шу мақсадда қизғин тайёргарлик ишлари олиб борила-моқда. Ер селгиши билан борола-лашга, пол олишга киришамиз.

Зевеномиз шолкорлари партия ва ҳукуматимизнинг қишлоқ хў-жалик маҳсулотлари, жумладан, ғалла етиштиришни кескин кў-пайтириш тўғрисидаги қўрсатмала-рига амал қилиб, кун сайин фидо-корона меҳнат қилмоқдалар.

ШИН ХИН ЧИХ,

Ўрта Чирчиқ бошқармасида-ги «Северный маяк» колхози шолчилик зевеноси бошлиғи.

ФАН ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Омилкор деҳқон ҳаммаша илгорлар тажрибасига ва фан ютуқларига таянади. Негаки, шу чин эътиқод туфайли хўжа-лик иши дондан барор топади, ҳосилдорлик ортди, деҳқончи-лик маданияти юксалди. Деҳ-қончилик маданиятини юксак даражага кўтарган, агротехника талабларига қатъий риоя қила-ётган хўжаликлар илгори усул-ларининг ва фан ҳуқосалари-нинг ҳосиятини ўз тажрибаси-да кўп марта синаб қўрган.

«Ҳозирги вақтда илм-фанига таянмай туриб, қишлоқ хўжа-лигини бошқариш мумкин эмас,— дейди ўртоқ Н. С. Хрушчев.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чи-қаришни таъминлаш этишми тагин ҳам мустақам негизга қуриш керак. Халқ хўжалигининг ҳар қандай тармоғи илм-фанига тая-нади».

Ишлаб чиқаришни интенсифи-каштириш қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий ва

зифаси ва бош йўли бўлиб қол-ди. Шунинг учун ҳам жонажон партияимиз Марказий Комитети-нинг февраль Пленуми комму-нистик қурилишнинг энг муҳим соҳаси бўлган қишлоқ хўжали-гини интенсификациялаш маса-лаларига бағишланди. Пленум қишлоқ хўжалигини интенсифи-каштиришда илмий муассаса-лар олдига турган асосий вазифа-ларини белгиланб берди.

Жонажон партия ва ҳукума-тимиз қишлоқ хўжалик мута-хассислари олдига ҳосилдор-лигини ошириш вазифасини қўйган экан, бу муҳим ишда илм-фан аҳдларининг ҳам иш-тироки катта бўлиши табиий. Республикаимиз олимлари қи-шлоқ хўжалик экинлари ҳосил-дорлигини ошириш йўлида та-лабларни ютуқларни қўлга ки-радилар. Илмий-тадқиқот му-ассасалари олимларининг жўш-қин фаолияти туфайли қишлоқ

хўжалик фани янги фойдали ҳуқосалар билан бойиди. Шўр босмаган ерлардаги гўзага со-линадиган қалин ўғитларнинг таъсирчанлигини ошириш чора-лари қўрилди. Қалин ўғит-лар солин натижасида ви-т касалига учраган гўзалар сон-и 40 процентга камади. Пахта-кор хўжаликлар учун рационал алмашлар экиш схемаларининг бир неча вариантлари ишлаб чиқилди. Селекцион олимлар чигитларни оғирлигига қараб саралаш методини ҳам қайта-этишти. Ўзгунлиги бундай усулда саралаш яхши унб қи-қадиган чигитларни тайлаб олиш имконини бериди. Ана шу прогрессив метод асосида иш қўрган пахтакор ҳосил йилини баъкали яқулайди. Шунинг-дек, пахтаини тезлашар, серхос-сил, турли касалликларга чи-дамлик навларини яратиб соҳа-сида ҳам анча бой тажриблар қўйилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар ака-демиясининг Ботаника, Зооло-гия ва паразитология институ-тлари лабораторияларида олиб борилаётган тадқиқотлар ҳам қишлоқ хўжалик фани олдига турган энг муҳим вазифаларни ҳал қилишга қаратилган.

Лекин олимларнинг деҳқон-лардан ҳали қаралари кўп. Айниқса, пахтачиликни рив-ожлантириш соҳасидаги тадқи-қотларни тагин ҳам қулайтириш лозим.

Пахта ҳосилдорлигини кўпай-тириш ва ялпи ҳосилини кўта-ришда меморациянинг роли го-ят каттадир. Сўнгги йиллар-да ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш борасида ачтанга ишлар қилинди. Аммо, бир қанча жойларда мелiorациянинг аҳамиятига етар-ли аҳамият берилмаётди. Ер-ларнинг мелiorация ҳолатини яхшилаш билан кам шугулла-ниломоқда. Бунда, айниқса сув проблемалари ва гидротехника илмий-тектириш институти, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти су-сти олиб бормоқда. Сувнинг ер-га тез сингиб кетишини камай-тириш ва суғориладиган суви-ни масалалари билан ҳам ҳали жиддийроқ шугуллаяйлаётди. Шунинг таажубланарлики, полиетилен қувурлар конс-трукциясини ишлаб чиқиб ва бу қувурлардан фойдаланиш

билан боғлиқ бўлган тадқиқот-лар ҳамон қўзғилиб келмоқда. Суғоришнинг прогрессив метод-ларини топиш, суғориш ишла-рини механизациялаш ва авто-матлаштириш ҳам ирригатор олимларнинг кечиктириб бўл-майдиган энг асосий вазифала-ридан биридир.

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш пахтачиликни ривож-лантиришнинг энг муҳим шарт-идир. Афсуски, академиянинг Меҳаника институти ана шу-ндай актуал темалар устида жид-дий шугуллаяётир. Янги де-фолантларни, гербицид ва за-ҳарли химикатларни тажрибада синаш ва уларни амалда қў-лаш ишлари ҳам дадиллик билан олиб борилаётди деб бў-лайди. Бундай камчиликларга йўл қўйилишининг асосий са-бабларидан бири аввало шунки, илмий-тадқиқотлар ишининг қў-зини биллиб планлаштирилма-ётди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ғисмиллар генети-каси ва физиология институ-ти ва Ғисмилларнинг ҳимоя қи-лиш институти бир-бирлари бил-лан бамаслаҳат иш тутмаётир-лар.

Илм-фан тажрибалари янги на-в пахта яратиш йўли билан ви-т касаллигини йўқотиб мум-кинлигини исботлапти. Пахта-нинг янги, серхосил, тезлашар, ви-т касаллигига чидамлик ва машина теринига мослашган навларини яратиш — олимла-римиз олдидagi энг муҳим ва-зифадир.

Жонажон партияимиз Марка-зий Комитетининг февраль Пле-нуми қишлоқ хўжалигини кес-кин ривожлантиришнинг улкан программасини белгиланб берди. Минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш йўли билан пахта, дон ва бошқа қишлоқ хўжали-гини экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш ҳамда суғориладиган деҳқончиликнинг бутун чоралар билан ривожлантириш соҳасида партияимиз белгиланган тадбир-ларни амалга оширишда илм-фан ютуқларидан самаралроқ фойдаланиш лозим. Чунки, қишлоқ хўжалигини интенсифи-каштириш билан боғлиқ бўлган проблемалар ва таъсияларни ишлаб чиқишда қишлоқ хўжа-лик фани катта роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам олимлар бил-ли ва тажрибаларини қишлоқ

хўжалигини ривожлантиришдек муҳим ишга сафарбар этишла-ри керак.

Фан ютуқлари асосида қи-шлоқ хўжалигини тагин ҳам юк-сак даражада ривожлантиришда илмий муассасаларнинг партия таъкилотлари катта роль ўй-найдилар. Маҳаллий партия таъкилотлари фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини та-гин ҳам мустақамлаш масала-лари билан чуқурроқ шугулла-нишлари тадқиқотларнинг ҳал қилишни устидан доимий конт-роль ўрнатишлари даркор.

Илмий-тадқиқот институти-лари, тажриба станициялари ва олий ўқув юртлари қишлоқ хў-жалигини ривожлантиришнинг чинакам марказлари бўлиб қо-лиши лозим. Илгори тажриба-лар, фан ютуқлари деҳқончи-ликка хизмат қилсин!

«ГОЛОДНОСТЕСТРОЙ», «КРИМКАНАЛСТРОЙ», «СТАВРОПОЛЬСТРОЙ»
ВА «КРАСНОДАРВОДСТРОЙ» БОШҚАРМАЛАРИ БИНОКОРЛАРИ
КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

«Голодностестрой», «Кримканалстрой», «Ставропольстрой» ва «Краснодарводстрой» бошқармалари-нинг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумларининг қарорларига жавобан, ўз имкониятлари ва ресурсларининг қиссасида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва шу асосда ҳар йили камда 2 мил-лионд пул гарантйаланган дон ҳосили олиш ишига ўз муносиб ҳиссаларини қўшишга қарор бердилар. Бинокорларнинг коллективлари ўз эзмаларига қу-йидаги мажбуриятларни олдилар.

«ГОЛОДНОСТЕСТРОЙ» ҚУРИЛИШ
БОШҚАРМАСИ БҒИҶЧА

55,3 миллион сўмлик ҳажмда қурилиш-монтаж ишларининг йиллик планини 1964 йил 25 декаб-рга бажарамиз, 20 минг гектар янги суғорилади-ган ерларни ирригация жўхатидан тайёрлаймиз, 138 минг куб метр ҳажмда каналларга бетон ва темир-бетон ётқизамиз, 76 километр узунликда бо-сим қузувларини ётқизамиз, 61,600 квадрат метр ҳажмдаги ўй-лоқ майдонини, 2,000 ўрнлик мак-таб ва 860 ўрнлик мактабга болалар муассасала-ри биноларини қураимиз ва фойдаланиш учун то-пширамиз.

Қуриш процессида ўзлаштирилаётган янги ерлар-да 45,4 минг гектар майдонга энг қулай агротехни-ка мўддатларидан чигит экиши ва давлатга камда 80 минг тонна пахта топширамиз.

«КРИМКАНАЛСТРОЙ» ҚУРИЛИШ
БОШҚАРМАСИ БҒИҶЧА

Қурилиш-монтаж ишларининг йиллик планини 1964 йил 20 декабрга бажарамиз, 50 миллион куб метр ер қазиб ва 110 минг куб метр бетон ва те-

мир-бетон ётқириш ишларини бажарамиз. Шимол-ий Крим каналининг 135 километр узунлиқдаги участ-касини Улуг Октябрь социалистик революцияси ку-нигача фойдаланишга топширамиз. Қўлдамги экиш-га 5 минг гектар суғориладиган ерни, шу жумла-дан 1825 гектар ерни шол экиш учун тайёрлай-миз. Меҳнат унумдорлигини пландагига нисбатан 2 процент оширамиз ва қурилиш-монтаж ишлари-нинг таннархини 0,5 процент камайтирамиз.

«СТАВРОПОЛЬСТРОЙ» ҚУРИЛИШ
БОШҚАРМАСИ БҒИҶЧА

Қурилиш-монтаж ишларининг йиллик планини 1964 йил 20 декабрга бажарамиз ва 5,200 гек-тар суғориладиган ерни ишга солаимиз. 300 минг гектарга қуруқчилик ерларга сув чиқариш учун 96 километр узунлиқдаги Кула-Манич каналини қуриб битказамиз ва фойдаланиш учун топширамиз. Ку-бань-Калаус магистрал каналда қурилиш-монтаж ишларини бажарамиз.

«КРАСНОДАРВОДСТРОЙ» ҚУРИЛИШ
БОШҚАРМАСИ БҒИҶЧА

Қурилиш-монтаж ишларининг йиллик планини 1964 йил 25 декабрга бажарамиз. 24,3 минг гек-тар суғориладиган ва қурилишдаги ерларни, шу жумладан 7,300 гектар ерни шол экиш учун ишга солаимиз. 23 миллион куб метр ер қазиб ҳамда 65 минг куб метр бетон ва темирбетон ишларини бажарамиз. Меҳнат унумдорлигини 1,1 процент оши-рамиз ва қурилиш-монтаж ишларининг қийматини пландагига нисбатан 0,3 процент камайтирамиз. «Кубанец» совхозининг таърибаси асосида ўлка колхоз ва совхозларида 4 минг гектар ерни суғо-риш учун суғориш системалари қураимиз.

ҚАРДОШ ТУРКМАНИСТОНГА

Кеча нечкурон бир группа ўз-бен қишлоқ хўжалиги мутахассис-лари делегацияси Ашхобод ша-ҳига, қардош Туркменистонга парвоз қилди. Делегация состави-да Тошкент, Андинов ва Сирдарё областидан келган пахта устала-ри, дондор механизаторлар, мўл ҳосили бригада ва зевеноларнинг бошлиқлари, инженер-техниклар, тажрибали агрономлар, Урта Осиё қишлоқ хўжалигини механизация-лаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтининг олимла-ри, пахтачилик бўйича Давлат махсус конструкторини бюроси-нинг ваниларди. бор. Делегация аъзолари билан туркман элига,

республикамизнинг таниқли киши-лари—Ойқўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги 2-Ойқўрғон совхозининг бригада бошлиғи, хизмат кўрсатган механизатор В. Тюпюк, «Ўзбекистон ССР беш йил-лиги» совхозининг вакили Юсу-таф Чачи, 1-Ойқўрғон совхозининг механизатори Х. Яўдошев ва Сирдарё областидан Навод Қў-чиев сингари ўртоқлар ҳам бирга жўнаб кетдилар. Делегацияга КПСС Марказий Комитетининг Ўр-та Осиё бюроси раисининг ўрин-босари ўртоқ С. М. Веселов бош-чилиги қиялпти.

Ўзбек қишлоқ хўжалиги мута-хассислари Туркменистонда бир

неча ҳафта бўлиб, пахтакор хў-жаликларининг ҳаёти, колхоз-сов-хозларнинг ишлаб чиқариши, уларда қишлоқ хўжалигини ме-ханизациялашнинг аўтар кўйили-ши ва бошқа масалалар билан атрофлича танишдилар. Туркман пахтакорлари билан ўзларнинг бой таърибаларини ўртоқлашди-лар, туркменистонли пахта уста-ларидан, қишлоқ хўжалиги мута-хассисларидан ҳам кўп таъриба-лар ўрганиб қайтдилар.

Суратда: бир группа делегация аъзолари қардошлар элига жўнаб кетиш олдидан Тошкент аэропор-тида.

А. Абалин фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ
ОЛДИ ДАН

ВАТАНПАРВАРЛИК ТАШАББУСЛАРИ КЕНГ ҚУЛОЧ ЁЙМОҚДА

ИЛҒОР ИШ УСУЛЛАРИ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

«Чирчикмаш» заводи коллектив Тошкент тўқимачиларининг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун бошлаган ташаббусига қўшилди. Ҳозирги кунда заводда ишлаб чиқаришнинг муқаддас ишлари бажариш ва қўшимча равишда 300 минг сўмлик химия жиҳозлари ишлаб чиқаришга қарор қилди. Январ ойининг ўзидек планга қўшимча 100 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Февраль топириги ҳам адо этилди.

Коллективнинг бу муваффақиятларини қўлга киритишда оғир иш процессларини механизациялаштириш, илғор усуллари кенг қўлланиш, шубҳасиз, катта роль ўйнамоқда. Бу соҳада завод техника ахбороти бюросининг ҳам хизмати бор. Бюрода бор-йўғи уч киши ишлаб-а, у фақат ва техника янгилари, илғор тажрибаларни пропаганда қилиш соҳасида самарали ишлар олиб бормоқда.

Бюро ишчилар ўртасида лекциялар ўтказиш, ишлаб чиқариш ва техникага оид экскурсия ва командировкалар уюштириш, техника ҳақидаги адабиётларни тарқатиш.

Завод техника кабинети илғор тажрибаларни омаллаштириш маркази ҳисобланади. Кабинетда заводнинг техника-иқтисодий муваффақиятларини асос элтирувчи долмиш аниқлаш бор. Бу ерда логик технология, заводда ишлаб чиқариладиган аниқлаш машина ва аппаратураларни фотоуслатлар билан қўлланган пропаганда қилинади. Махсус витриналарга техникага оид журналларнинг янги сонлари қўйилган.

Лекция ва докладларни тайёрлашда корхона ҳаётидан олинган конкрет темаларга аниқлаш катта аҳамият берилади. Ўтган йили инженер ва техниклар, ишлаб чиқариш илғорлари томонидан олтинчи оғир лекция қўйилди. Бу лекцияларни 2500 киши тингилди.

Инженер-металлограф Р. Яремюкнинг «Машинасозликда янги материаллар» деган темаларда лекцияси ишчиларга аниқлаш манзур бўлди. Пайвандлаш бўлимининг бошлиғи Н. Шумяков ҳам яхши

пропагандист сифатида танилиб қолди. У кейинги пайтда «Ички қатламли пўлатни пайвандлаш», «Пайвандлашнинг янги турлари», «Ранган металлларни пайвандлаш» деган темаларда лекция ўқиди. Қўйиш цехининг бошлиғи И. Я. Ахтирцевнинг лекцияларини ҳам ишчилар завоқ билан тинглади.

Завод партия ташкилотининг ташаббуси билан яқинда техника ахбороти бюроси ва сийсий маориф кабинети «Хамма ерда, ҳар қачон иқтисод қилайлик» деган темада назарий конференция ўтказди. Завод директори Н. М. Платонов, бош экономист М. В. Инишев, меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи Синельников, бош энергетик Велуллаев ўрнотлар ҳомашё, электр-энергияси ва бошқа маблағларини тежаш йўллари ҳақида конкрет тадбирлар белгилаб бердилар. Ишлаб чиқариш экономикаси соҳасидаги камчиликлар рўй-рост очиб ташланди.

Кейинги пайтларда қардош республикаларнинг корхоналарига бори келган мутахассисларнинг ҳисоботини эшитиш олат тусига кириб қолди. Ўтган ёзда завод бош инженери Б. М. Александров раҳбарлигида бир гурупа мутахассислар Тамбов шахрининг машинасозлик заводларида бўлган эдилар. Улар химия аппаратларини поток усулида ишлаб чиқариш йўллари билан танидишлар. Заводга қайтгандан кейин бу тажрибаларни гапириб бердилар. Тамбов машинасозларининг иш усуллари ҳозир заводимизда жорий этилмоқда.

Заводнинг икки юздан ортиқ инженер-техник ходимлари Тошкент корхоналарига, ишлаб чиқариш техника экскурсиясига бордилар. Чирчик машинасозлари «Таштекстильмаш», экскаватор, Октябрь революцияси номидаги заводларда шунингдек Самарқанддаги «Красный дивангел» заводиди бўлилар. Бу корхоналардаги илғор иш усуллари ҳам ҳозир бизда қўлланилмоқда. Ўтган бир йилнинг ўзидек бошқа заводлар тажрибаси ўрганилиб, 70 дан ортиқ тадбир ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Натижада 36 минг 385 сўмлик маблаг тежалди.

Техникага оид журнал ва китобларни пропаганда қилишга ҳам катта аҳамият берилади. Ҳар бир цехда махсус техника бурчалари бўлиб, уларга журналлар, брошюралар ва шу цех ёки бўлим фаолиятига тааллуқли бўлган бошқа адабиётлар қўйилди.

Завод техника ахбороти бюроси иш жойининг ўзиди тажриба алмашишни синаб кўрмоқда. Яқинда асбобсозлик цехининг презерчиси Анатолий Вальшин ҳамкасбларига ўз иш тажрибалари ҳақида гапириб берди. У меҳнат унвондорлигини оширишга имкон берувчи бир неча оригинал презерлаш мосламаларини яратган. Заводнинг ҳамма цехларидан келган ўн беш киши — Анатолийнинг насбдошлари ана шу мосламаларни кўздан кечирдилар. Кейинчалик уларнинг кўпчилиги шундай мосламалар тайёрлади.

Техника ахбороти бюросининг яна бир иши яхши натижалар берди. Қуво цехининг коммунист С. Сейташов бошлиқ коммунист-техник бригадаси фаолияти бир неча ой мобайнида ёзилди. Бу коллектив қўвчилар комплекс бригадасини тузиш, яъни сепаратчи ва қўлпошчиларни битта бригадага бириктиришни тақдир қилган эди. Тажриба яхши натижалар берди. Ишчилар бекор туриб қолмайдиган бўлиб, меҳнат унвондорлиги ошди. Ҳозир қуво цехида комплекс бригадалар сони олтинга етди.

Шу кунларда завод техника ахбороти бюроси жуда муҳим иш билан банд: бошқа бўлимлар билан биргаликда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик байрами шарафига тадбирлар қўйилмоқда. Биз юбилей шарафига очилишган республика вистасига химия машинасозлигини янада ривожлантириш ҳақида ҳисоб қилувчи материалларни тайёрлаб бермоқчимиз.

А. СТРЕКОВ,

«Чирчикмаш» заводи техника ахбороти бюросининг инженери.

Тошкент ГРЭСда иккинчи қозон агрегатини монтаж қилиш бошланди. Ўзбеклар қуввати 150 минг киловатт бўлган иккинчи турбогенератор фундаментини тахт қилиб қўйишди. Қурувчилар ва монтажчилар бу агрегатларни Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейига фойдаланишга топириш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Суратларда: янги агрегатларнинг диоратор этажеркалари (чапда) ва темир конструкцияларни монтаж қилишмоқда.

В. Кожеников фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ХАРИДОРЛАРГА МАНЗУР

Бу корхонанинг илғорлар сафидан ўрин олганига ҳали кўп бўлган йўл. Яқин-йўқларда бу ерда давлат пани бажарилмас, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш бўлими янги бўлиб қурилади. Бу ерда давлат пани бажарилмас, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш бўлими янги бўлиб қурилади. Бу ерда давлат пани бажарилмас, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш бўлими янги бўлиб қурилади.

Бичува цехи янги технология ва агрегатлар билан тўла равишда жиҳозланган, корхонанинг илғор участкаларидан бирига айлантирилди. Устки йилларини бичиш учун механизациялашган ёйма стол ва усти линолеум билан қопланган махсус столлар ўрнатилган. Молларни саралашда қўлайлиқ туғдирадиган ва бичилган бўмларни ленталаш машинаси олиб борадиган айланувчан стиллажлар тайёрланди. Натижада йилнинг охирига келиб маҳсулот сифати ҳам, унуми ҳам анча яхшиланди. Юқори сортли бўмлар тайёрлаш туртинчи квартал пани 94.9 ўрнига 97.9 процент адо этилди.

Ўтган йили эришилган ютуқ бундан ҳам катта бўлди. 1963 йилнинг дастлабки ойиданоқ фабрика коллективни йилим тикишининг янги методига кўчди. Яъни оддий сифатли маҳсулотлар ҳам юқори сифатли маҳсулотлар тикиладиган метод билан бажарилиди. Бу тадбир ишлаб чиқаришда меҳнат нормативини ўзгартирди. Ишчилар икки резервлардан унумли фойдаланиш йўллари топишлар, маҳсулот сифатини яхшилашда масъулиятини тўла ҳис қилдилар.

Натижада 1962 йилда меҳнатнаш-иладан 52 та ишнов хати олинган бўлса, ўтган йили бу рақам икки мартага қисқарди. Тежаб қилинган материаллардан ана қўшимча ўнлаб минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш имкони туғилди. Мана бу рақамларга бир назар ташланг. Ўтган йили бичувчи ва тикувчилар аввалик материалнинг ўзидан 15 минг квадрат метр тежаб қолдилар. Астарлик материалдан эса йил давомида 23 минг квадрат метр, йилнинг иккинчи солинидиган бошқа хил материаллардан 29 минг квадрат метр иқтисод қилинди. Фабрика меҳнатсеварларининг қўратган жонбозликлари натижада йиллик план ортиғи билан адо этилди.

Фабрика ҳамон юксалишда давом этмоқда. Бу йил ҳам корхона цехларида катта-катта ишлар амалга оширилляпти. Ҳозирги пайтда универсал «245-класс» машинаси ўрнига «тежорат» «22А-класс» машинасида 40 тасини ўрнатини учун тайёргарлик ишлари олиб бориляпти. Экспериментал цехи конструкторлари замонавий моделлар устида ишлаб ажойиб янгиларни кашф этмоқдалар.

Эришилган муваффақиятларда аниқлаш коммунист меҳнат зарбдорларининг ҳиссалари катта бўляпти. Ориқини ва Бағиновская ўртоқлар раҳбарлик қилаётган коммунист меҳнат бригадалари сифатли ва салмоқли маҳсулот ишлаб чиқаришда барчага ўрнак. Селешкина, Людина, Черных, Вертланц каби пешқадим ишчиларнинг фикр-экири ҳамшаҳарлар учун сифатли, дидларига мос маҳсулотлар етказиб бериш билан банд. Корхона ишлаб чиқараётган барча хил бўмлар ҳозир меҳнатнашлар учун манзур бўлмоқда.

Р. МАКСИМОВА,
«Валида» тикувчилик фирмасининг бош корхонаси.

ХИМИЯ МЎЪЖИЗАЛАРИ

ПЛАСТМАССАДАН... МИЛТИҚ

Ижевскда ташкил этилган виставанга ажойиб эхсонат қўйилган. Унга «Кўн билан ўшланган» деб ёзиб қўйилди. Лекин томошабинлар бу кўрсатмага риоя қилмай уни сийлаб, ўшлаб кўришди. Кўн билан кўриб ишонилмаптида. Чунки ишонил ҳам қилди. Милтиқнинг цисье, кўндоқ ва бошқа ёғочдан ясалган салмақли қисмлари поликарбонатдан ясалган. Розеттаси эса волонитдан. Стволни алтайсици, темирдан эмас, йўқ, химия материяли — стеклопластикдан ясалди.

Овчилар қайратда. Шу ҳам милтиқини, ойнали ствол нимага ҳам чидарди дейишляпти. Биринчи бор отишдаё ёрилиб кетиши мумкин.

Беҳуда ҳавотирланганим. Пластмасса билан олинган юлфа трубаги ствол яқинда синаб ўйрилди. У 8 минг марта отишга чидаш берди. Бу оддий темир стволги милтиққа нисбатан анча чидамлигини кўрсатди.

Яқин кунлар ичиди Ижевск механика заводида пластмассада енгил, кўришли ва чидамли милтиқларни ишлаб ишлаб чиқара бошладилар. Бундан ташқари ИЖ—58 маркали ўшотар милтиқларнинг ёғоч қисмлари ҳам химия материалларидан ясалди.

СИНЧКОВ КИШИЛАР

Ўрта Осиё темир йўлида «ТЭ-3» маркали тепловозларнинг қатнай бошлаганига 8 йилча бўлиб қолди. Ана шу тепловознинг 150 секциясида шатун подшпникни бор. Бу подшпниклар А-35 маркали алюминий қотишмасидан ишланган. Улар теда ёйилиб кетарди. Сўнг подшпникни материални, ичига саботи қўйилган БК—2 маркали қотишма билан алмаштирилди. Лекин сифати яхшиланмади. Ҳар иккала қотишмадан тайёрланган детал ҳам оғирлик остида тез ишдан чиқариди. Бунинг оқибатиди дизель қатерига сув сиқиб ўтар ва унинг қисмларини занглатарди.

Конструкторлар, инженерлар ва илмий ходимлар кўп изланишлардан сўнг янги, А9-2 маркали алюминий қотишмасини яратдилар. Мазкур қотишмадан ясалган подшпник дастлаб 1960 йили Жамбул депосида синовдан ўтказилди. Синов ишлари билан Тошкент темир йўл транспорт инженерлари институтини ассистенти ўртоқ Н. Бобоев шугулланди. Ниҳоят ўтган йили декабрь ойида юқоридаги подшпник ТЭ-3 маркали тепловозга ўрнатилиб, атрофлича текширилди. Тепловоз 265 ярим минг километр йўл босган бўлса ҳам ҳали подшпниклари бақувват эди. Шу давр ичиди бронзадан қилинган подшпникларнинг 16 таси уваланиб кетганлиги учун алмаштирилган.

Ҳозир Ўрта Осиё темир йўлида қатнаётган 4 та тепловозга А9-2 маркали алюминий қотишмасидан подшпниклар ўрнатишган. Бу подшпниклар чидамли бўлиши билан бирга арзон ва енгил ҳамдир. Масалан, бронзадан ишланган шатун подшпникни 2200 грамм бўлса, алюминий қотишмадан ишланган ана шундай подшпникнинг вазни 650 грамм, холос. Бу эса тепловоз ремонтини анча енгиллаштиради. Ёнг муҳими қўлаб қимматли рангли металл тежалди. Мутахассисларнинг ҳисобига кўра бундай подшпниклар ўрнатишдан тепловозлар бир миллион километр йўл босганда 689 сўм фойда қўрилади.

Харьков заводи 1964 йили алюминий қотишмадан ясалган подшпниклар билан жиҳозланган бир неча юз дизель ишлаб чиқаришчи планлаштирди. Кейинчалик эса бундай тепловозлар қўлаб ишлаб чиқарилади.

А9-2 маркали қотишмадан подшпник ясаш технологиясини жорий қилишда Тошкент темир йўл транспорт инженерлари институтини бир гурупа олимлари ва Харьков тепловоз заводи ходимларининг ҳиссаси катта.

Бу синчков кишиларнинг ажойиб ихтиролари мамлакатимизнинг барча транспорт корхоналари коллективларини қизиқтирмоқда. А9-2 маркали қотишмадан ясалган подшпниклар халқ ҳўжалигига катта фойда келтириши муқаррар.

А. КОМИССАРОВ.

«ҚОРА ОЛТИН» хирмони улкан

Ўзбекистон қончараси — Оҳангарон қончилари «Ўн йиллик олтинчи йилнинг» бошдан белни маҳкам боғладилар. Йиллик панини муқаддас оқили бажариш учун социалистик мусобақа интиби юборилди. Аниқлаш 9-шахта қончилари яратган меҳнат зафарлари кишини кувонтиради.

Шахта қончилари ўтган йили оғла астойдил ишладилар. Белгиланган план муқаддас оқили алари бажаришди. Қўшимча ўн минг тоналдан анча «қора олтин» хирмони уюлди. Войлар Аллеа ва Гарай Нисомидинов ўртоқлар етакчилигидаги бригадаларнинг шахтёрлари социалистик мусобақада пешқадимлик қилмоқдалар. Йиллик топиригини муқаддас оқили адо этиш учун кўрашаётган азаматлар шу кунларда белгиланган нормани 110—120 процентдан бажаришмоқда.

Т. МУҲАМЕДОВ.

МАШИНАСОЗЛАР ҒАЙРАТИ

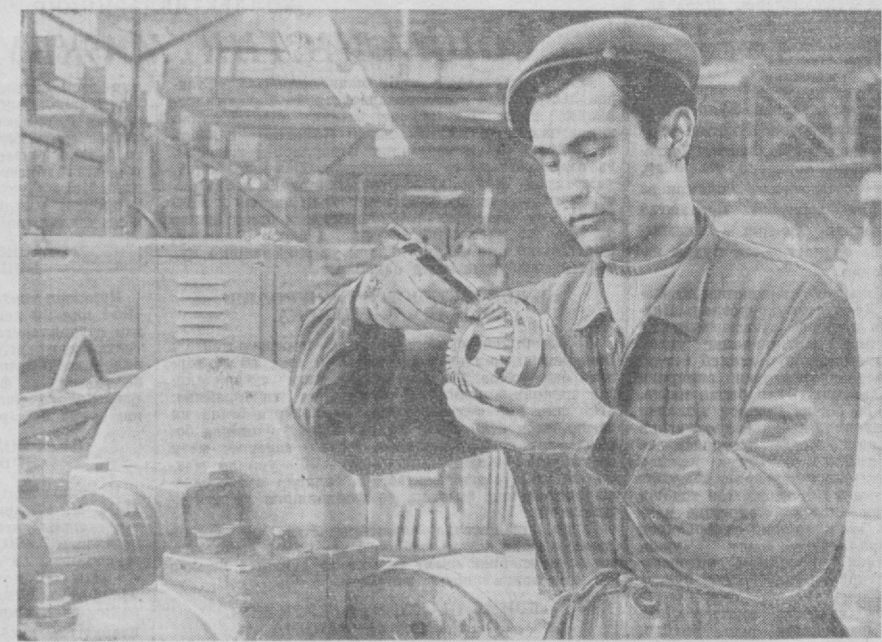
«Чирчиксельмаш» заводининг 25-цехи коллективни қимматли ташаббус бошлади. Ишчилар қўшма ҳўлаштиришга имкон берувчи ускуналар ишлаб чиқаришни кўпайтириш мақсадида енг цимариб меҳнат қилмоқдалар.

Цех меҳнатнашлари йил бошидан бери бир меёрда ишляпти. Февраль ойи пани ҳам муваффақиятли бажарилиди. Цехда ўтказилган бир қанча ташкилий-техникавий тадбирлар янги ютуқларга эришиш имконини бермоқда. Энди деталлар контроль столидан тўғридан-тўғри оморга олиб кетилади. Барча деталлар олдиндан ҳисобга олиб қўйилди. Агар баъзи бир деталлар етимишли қолса цехдаги табло бу ҳақда дарҳол сигнал беради.

Г. ЯСТРЕБОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

2-БЕТ, 11 МАРТ 1964 ЙИЛ.

ШАХТКОМ ВА ШАХТЁРЛАР

Анатолий Андреевич кеска қончи. Лекин ишларек сергайрат, актив жамоатчи, ишчиларга ҳам хўр, меҳрибон киши. Бир кунини у, ёрдамчи машинист О. Саидбакировда меҳнатга ноҳушлиқни пайқайди. Вақтин хили топиб, унинг ёнига келди.

— Хориганга ўхшайсан-а? — деди меҳрибонлик билан унга.

— Ҳа, Анатолий Андреевич, — деди Саидбакиров маънос.

— Дам олиб келасанми?

— Чакки бўлмасди-я, Лекин...

— Ўйлаб қолди у.

— Ғам ема, ёрдам берамиз. Саломатлигини керак...

Касаба союз комитети Саидбакировга бепул путёвка ва йўл харajatларини тўғрилаб берди. У бир ой санаторийда дам олиб, соғайиб қайтиди.

А. А. Алимұхамедов, раислик қилаётган Оҳангарон шахридаги кўмир разрезни комбинати касаба союз комитети фаолиятидан шунга ўхшаш мисолларни қўлаб келтириш мумкин.

Ёнг муҳими шундаки, касаба союз комитети қончиларнинг турмуши ва иш шароитларини яхшилаш ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилади. Шунинг учун ҳам шахтқом қончилар ҳурматиға сазовор. Комитет ташаббуси қончилар томонидан ҳаминча қўлаб-қувватланади. Шахтқом илғор қончилардан иборат жамоатчи активга эга. У шу антига таяниб, ҳаминҳат иш тутайди. Натижада касаба союз ташкилотининг ишлаб чиқаришдаги роли, таъсири ортиб бормоқда. Ҳарбир янгиллик, ташаббус комбинатда тез ёйилади. Касаба союз ташкилоти корхона олдиди турган ҳарқандай вазифаларни му-

ваффақиятли ҳал қилишга қодир.

Комбинатда социалистик мусобақа яхши уюштирилган. Ҳамма қончилар коммунист меҳнат учун курашишляпти. Ўтган йили қончилар йиллик панини муқаддас оқили адо этиб, пландан ташқари 50 эшелон кўмир қазиб чиқаришди. Коллектив кўмирнинг танархнини камайтириш ҳисобига 58 минг сўм тежаб қолди. Бир йил ичиди ишлабчиқаришга доир 40 дан ошқ масала муҳокама қилинди, ўйлаб ихтирочилиқ ва рационализаторлик таклифлари кўриб чиқилди ва ишлабчиқаришга жорий қилинди. Натижада корхона 90 минг сўмдан анёб фойда кўрди. Комбинатда ҳарбир шахтёр илғорликка, бирор ижодий ташаббус кўрсатишга интилади.

Яқинда касаба союз комитети шахарда биринчи бўлиб катта ташаббуснинг ижодкори бўлди. У ишлаб чиқаришга сарфланган харажатларни тежаб-тергаш йўли билан бу йил 75 минг сўм пулни катта химия қурилишига топиришга қарор қилди. Бу ажойиб ташаббусни бутун коллектив зўр маънуният билан қабул қилди. Шу кеча-кундузда комбинатда ана шу вазифани шараф билан адо этиш учун ўзаро мусобақа ҳарқачонгидан ҳам авж олдириб юборилди. Комбинатдаги 1200 дан зиёд касаба союз аъзоси бир жон, бир тана. Улар катта аҳил оилага айланиб қолшган. Бу оилага Анатолий Андреевич мохирлик билан раҳбарлик қилиб келмоқда.

Н. КОБЭВ. Е. И. ХАМБЕДОВ.

Инженер янги машина яратиб фикрида, агроном ҳосилдорлигини ошириш кўшигида, олим китоб ёзади, шир шевар тўқийди, ишчи ишлаб чиқаришда банд. Азимо инжимо-ий фаолиятнинг ҳамма учун баббаравар таллу-дунда бир соҳада борлиги, бу ўз фарзандини тарбиялаш бўлиб, унинг тақдирини учун жазоб-гардик масъулиятдир.

Тарбия — умумхалқ ишдир. Еш авлод-нинг тақдирини ва истиқболни масаласи умум-жамоатчиликнинг назари ва таъсиридан четда бўлмаслиги керак.

Еш авлодини коммунистик руҳда, уни ўз Ватани ва халқига ҳурмат ва саноқат руҳида тарбиялаш, уларни билимдон, доно ва маъри-фатли кишилар қилиб етиштириш гоят катта аҳамиятга эгадир. Коммунистик жамият кишинини тарбиялаб етиштириш келажакда вақти-замони билан қилинадиган иш эмас, балки ҳозирги куннинг энг муҳим вазифа-ларидан биридир. «Эркин кишининг барча яхши ахлоқий хусусиятларини туғиш рўйида чиқара-диган, энг одил ва мукаммал жамият бўлган коммунизмга бориш учун келажак кишинини ҳозирдан тарбиялаб бошламоқ керак» деган эди ўртоқ Н. С. Хрущёв.

ОИЛА — ҲАЁТ ВА ТАРБИЯ МАКТАБИ

Оила — боланинг дастлабки ҳаёт ва тар-бия мактабидир. Улар рус мураббийси К. Д. Ушинский ота-оналарнинг кўзга ташла-ниб турадиган қўпол жисмоний мажруҳлигиндан кўра табассум, қараш, миника, кўлиги, қара-нат, товуш оҳанги, тарбия ҳамда фикр юри-тиш билан боғлиқ барча хусусиятлари бола-ларга таъсир қилишини ва кўпинча ўтиб ҳам қолганини қайд этган эди.

Боланинг эиндигина камол топаётган руҳида туғма характер куракларни очила бошла-ди. Болада туғиб руҳий аамин бўлганидан кейин-унга кейинчалик ота-она ўз ҳулқ-атвори ва мулоҳазалари билан гоят кучли таъсир ўтқа-за бошлайди. Шунинг учун болага фақат ўғит-насихат қилиш билангина уни тарбияла-ямиз деб ўйлаган кишилар хато қилидилар. Ота-оналар ўз болаларини ҳар кун, ҳар соат, ҳар дақиқада тарбиялаётганларини фарзанд-лар унутмасликлари керак. Бола қанчалик ота-она назорати остида бўлса, у ота-онанин бундан ҳам қаттиқроқ назорат қилиб боради.

Боланинг одамлар билан ҳушмуомалада бў-лишини талаб қилишдан олдин ота-онанинг ўзи одамлар билан ширин суҳбат бўлиши дар-

кор. Унинг кўрс бўлатуриб, боладан ҳушфеъл бўлишни талаб этиш, яъни унингга йўқ нарс-ани ундан талаб этиш ақлга сиғидиган гап эмас.

Биата таниш бир оиланинг кенгайти ўғли меҳмонлар олдига даласи уйга маст бўлиб келиши, бақирини, уйдагиларни ҳаётроқ қи-лиши ва онасига нисбатан гафрий-ахлоқий қи-лдиқлар қилишини болаларга хос ҳаракатлар билан тасвирлаб, ҳаммани куддирган эди. Меҳмонлар тарқатилган кейин аламазда бўл-ган ота ўғлининг қулгоидан бураб, «таъзири-ни» берган ва:

— Шундай гапларни яна айтасанми? — деса, «айбига» иқдор бўлган бола:

— Йўқ, дада, сиз ундай ёмон ишларни қилмайсиз-мен ёмон айтудим! — деб жа-воб берган.

Уғлининг бундай жавобидан қаноатланган ота унга яхши сабоқ берди ҳам мактабни юради. Ҳақиқатда эса у уйга маст бўлиб ке-либ, болалар олдига ярамас ишлар қилиш-нинг номаъқуллигини ўзи тушуниб етмагани устига, боласини кўра-била ёлгон гапир-ишта раббатлантирган.

Улар рус ёзувчиси Л. Н. Толстойнинг ай-тишича, болаларни яхши тарбиялаш учун тарбиячилар доим ўзларини тарбиялаб қо-ришлари керак.

Ҳаёда боланинг энг яқин, меҳрибон ки-ши, дўсти ва сирдош онадир. Бола онага саноқат ва чуқур меҳр-муҳаббат туйғуси би-дан бирга туғилади.

Онанинг сеҳрин, нуруний сиймосини бирон марта ҳам кўрмаган, унинг ўшқини қалбиди яйраб ётмаган, кўкрак сутини қониб ёлмай қолган мурғак болалар ҳам «она» деб тил чиқарадилар, болаларни оғриганда «онаимон» дейдилар, бир умр гойибона она образини қи-ларига жо қилидилар.

Кишининг энг азгу ниятлари, энг му-саффо ўйлари она номи билан боғлиқ-дир. Боласи учун, дадто ҳаётини ҳам қурбон қилишга тайёр турган шу муқаддас сиймо унга ёмонлики раво кўриши мумкинми? Ас-ло!

Бироқ, афсуски, баъзи оналар ўз боласига яхшилик қилишдан деб, бунинг тескарисини қилиб қўйганларини ўзлари билмай қола-дилар. Масалан, боласининг «пирибдавалат» бў-лишини ҳар қандай маърифатдан устун қўй-диган, маълумотли бўлишни фақат кўпроқ пул топиш воситаси деб билдирган оналар йўқмикин? Ўзларининг севилими, қизларини

«бахтли» қилиш учун уларнинг ёшлари ва буюб-бур муҳаббатини сохта зебу-эшият, мол-дунё лавант қилина аламаштириб, ақл-идроксиз ва тарбиясиз бир кишига (баъзан, ҳақто, хотин устига) берадиган оналар йўқ, дейсизми? Бундай оналар ўз жигарбанд фар-зандларини жувонмарг қилаётганларини би-ласалар эди!

Меҳнат фақат тирикчилик ўтказиш восита-си эмас, балки тарбия қуроли ҳамдир. Киши меҳнат жараёнида чиниқди, малака ҳосил қилади, ўсади ва тарбияланади. Онда бола-ларда меҳнатга муҳаббат ўстириши ва уларни меҳнатга қобилиятли қилиб тарбиялашни ло-зим. Бола меҳнатсиз яшаш мумкин эмасли-гини ҳамда ёмон меҳнат бўлмаслигини чуқур ҳис қилмоғи даркор.

Турмушда, баъзан ўзини меҳнатдан олиб қочиб, енгил даромад пайидан бўлган, умрини фақат базм, сайру-томошаларга совувиб юбо-раётган ёшларни учратиш жуда кўнгилсиз-дир. Бехуда ўсроф қилинган вақт — зоё кет-ган умр. Ҳамонки, умр бир марта берилган экан, уни ҳалол меҳнат зафари билан улу-лаш кераклигини ҳар бир ўғил-қиз яхши фахрлаб етиши лозим.

Ёшлар ўртасида, хусусан, оила ва муҳаб-бат масаласига енгилтакли билан қарайди-ган кишилар ҳам учрайди. Баъзи кишилар бир-бирларини яхши билмай ва таниб улгур-май туриб дарҳол уйланидилар. Аммо бундай келин билан кўё қанчалик тез қовушса, шун-чалик тез ажраласи. Чунки, улар уйланиш-магазидан борама қўйиб сотиб олиш эмас, балки умр савдоси эканлиги билмайдилар, ҳеч қачон сўмайилган чуқур инсоний муҳабба-тини бир лаҳзалик ҳавасдан фарқ қила олмай-дилар.

Фарзанд — бамисоли инҳол қаёққа бўкил-са ўша томонга қараб ўсади. Аммо, энг ях-ши, уни ҳеч ёққа бўкмасдан, балки равои-ёшсини таъминлаш зарур. Токи, у ҳаётда бир умр руҳий буюр ва маънавий мажруҳ бўлиб қолмай, балки ўз ватани ва халқининг номини улуғлайдиган жисмоний соғлом, маъ-навий пок инсон бўлиб етишсин.

БОЛА БИЛИМЛИ ВА АХЛОҚЛИ БЎЛСИН

Ўқингча биз ўз фарзандимизнинг олим, инжениер, врач, шoir, ўқитувчи, ком-позитор ва бошқа касб эгаси бўлишига оши-

қамиз ва шунинг озу қиламиз. Бу, тўғри ва ях-ши ният, алобата. Бироқ, ҳар бир киши ўз вазифаси, касби-нори ва ихтисосидан қатъий назар у биринчи навбатда чин, софдил ва самимий инсон бўлиши тарбиячининг диққат марказида туриши лозим. Башарти, ўғил—инжениер, қиз—врач бўлса-ю, аммо улар но-қиб, худбин, атрофдаги кишиларга манфаати тегмайидиган бўлса, бундай «мутахассис» фарзандининг ҳолига вой.

Тарбия ва таълим бир-бирига лавбанд бўл-са-да, аммо улар бир-биридан фарқ қилади. Болани саводхон қилишдан кўра уни тарбия-лаш анча мураккаб. Қадимги юнон файласу-фи Арасту айтган эди: «Киши таълим олиш-да илгарилар, аммо ахлоқий томондан орқа-да қолса, у олдинга кетган эмас, балки орқа-да қолган бўлади».

Совет мактабиде болага таълим бериш билан бирга, уни тарбиялаш ишга ҳам катта эътибор қилинади. Бу икки вазифа бир-бири билан боғлиқ олиб борилади.

Мактабда ўқувчиларга ҳаёт учун зарур би-лимлар ўқитилади. Қайси фанларни биз ҳаёт учун зарур деб биламиз? Масалан, физика ва математикани олайлик. Модданинг молекула-лардан ташкил топаганини тўғрисидаги даст-лабки содда маълумотлардан тортиб то атом энергиясининг кашф этилишигача жисмнинг ҳавода ҳаракат қилиши тўғрисидаги дастла-би кузатишлардан тортиб то кўп босқичли қўшқиларро баллистик ракетага қадарнинг киф-ф этилишигача бўлган буюқ тараққиёт физика ва математика фанлари эришган ютуқларнинг натижасидир. Саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, халқ истеъмол буюмлари-ни кеңиб қўйатириш ва халқнинг моддий фаровонлигини янада оширишда гоят катта аҳамиятга молик бўлган химия фанини би-лишининг нақадар зарур эканлиги ўз-ўзидан равшан.

Хуллас, табиий ва анқ фанларни ўқитиш-га қундан-кун эътибор ошаётганлиги тушу-нарли.

Аммо тарих, адабиёт, она тили ва бошқа шу каби фанларни ўқитишга қандай зарурат бор?

Ижтимоий ва гуманитар фанларни ўқитиш ёшларни саводхон ва доно кишилар қилиб етиштиришда ҳамда уларни коммунистик ах-лоқ руҳида тарбиялашда жуда катта аҳамият касб этади.

Инсониятнинг тараққиёт тарихини бил-май туриб коммунизм қуриш мумкин эмас. Шунинг учун ҳар бир маданий киши инсониятнинг ибтидоий жамоа тузумидан бола-б то ҳозирга қадар, оловнинг кашф этили-шидан бошлаб одамнинг фазога қадам таш-лашгача босиб ўтган тарихий тараққиёт йў-лини билиши зарур.

Боланинг тил олами ёки адабиёт муаллими бўлиши учунгина эмас, балки ижтимоий фа-лолиятнинг ҳар бир соҳасида муваффақиятли иш қила олиш учун она тилини билиши му-қаррар. Коммунистик тарбия ва совет давла-тининг атоқли аароби М. И. Калинин 1941 йил 17 апрелда ўрта мактаб ўқувчилари ол-дида сўзлаган нутқида, ҳаёт иқдорлари бўлиб етишши учун ўқув программасидаги уч фанни пухта ўзлаштиришни айнқса зарур деб кўрсатган эди. Ана шу фанларнинг би-

ричиси, унинг кўрсатишча, она тилидир. К. Д. Ушинскийнинг ўқитиришча, бола она тили орқали маънавий ҳаёт ва унинг кучини ўзига синдирибди.

Буржуазия мамлакатларида ирқий камси-тиш ва миллий адоват кўмирин бўлган бир вақтда, Совет Иттифоқида миллий тиллар-нинг эркин тараққий қилиши учун барча им-кониятлар мавжуд. Айнқса, мактабларда ҳар бир миллат боласининг ўз она тилида ўқиди учун шароит яратилганлиги Коммунистик тартия ва Совет давлатининг миллий сиёсат ссҳсидаги бениҳоя катта мурувватидир.

ПЕДАГОГ — УСТОЗ ВА МУРАББИЙ

Инсон фаолиятининг барча соҳалари ич-да тарбия — тарихда энг муҳим иш-лардан биридир. Киши олижанон фазилат-ларга, энг яхши ахлоқий сифатларга тарбия туйфайли муассар бўлади. Инсониятнинг олий идеаллари учун курашиб, илм-маърифат уруғ-ларини селеатган ўқитувчи жамиятимизнинг энг актив аъзосидир.

Халқ ўқитувчига еш авлоднинг тақдирини ишчи-либ топширади. Бу, ўқитувчининг зимма-си. Гоят катта масъулият қолайди ва унинг олдида муҳим вазифаларни қўяди.

Ўқитувчи ўз талабаларни учун ақл-идрок ва фаросатда энг олижанон кишидир, шунинг учун улар ўз устозларининг ҳар бир гапига шак-шуҳбаси инсонидилар, унинг ҳар қандай тошхирини бажониди бажарадилар. Хуш-муомала, одилол, наमत ва доно мураббий болаларнинг яқин дўсти ва сирдошидир. Шун-нинг учун у юриш-туришда, муомалада эҳти-ёт бўлиши, ўзининг ташқи қиёфасига эътибор бериши керак.

Афсуски, баъзи жойларда халқ маорифида хўжалигининг бошқа соҳаларидан урилиб-сурилиб чиниб қолган ва чаласавод кишилар-нинг бошпана топиш қоллари учраб туради. Бундай кишилар болаларда илм-маърифатга муҳаббат уйғотиш ўрнига уларни мактабдан беэдирадилар, деманки, улар давлатга фақат моддий зарар эмас, балки катта маънавий за-рар ҳам етказида.

Коммунистик ахлоқнинг янги дари — янги киши табиғатида хос янги сифат-лари ва фазилатлари туғилди, жуда кўп ту-шунчаларнинг маъноси кенгайди ва янгила-ди. Ватан ва ватанпарварлик, меҳнат ва меҳ-натсеварлик, одам ва одамшавандлик, дўст-лик ва саноқат, она ва муҳаббат, ота-она, хотин ва фарзандга муносабат ва бошқа шу каби кишиларнинг бир-бирларига ўзаро му-носабатига алоқадор тушунчаларда янгича эътиқод ва принциплар қарор топти.

Еш авлоднинг тақдирини ва истиқболни — унинг билими ва ахлоқли бўлиб ўсиши, ком-мунистик жамиятнинг муносоиб кишини бўлиб камол топиш ҳақида қайтариш, рамуҳўрлик қилиш, бу соҳада чиндам, саб-тоқат билан оқилона ва самарали иш олиб бориш—ҳамма-мизнинг—оила ва мактаб—бугун жамоатчи-лигининг шарофи ва жонажон ишидир.

Ғ. САЛОМОВ, Ўзбекистон ССР Фанлар Академис-тида ва адабиёт институтининг илмий хо-дим.

Тошкент Халқ хўжалиги инсти-тутининг механизация ва ҳисоб-лаш техникаси учети кафедрасига электромеханика ҳисоблаш маши-наси ўрнатилди. Бу машина ёр-дамда студентлар мураккаб мате-матик масалаларни ечадилар. Суратда: 4-курс студентлари ҳи-соблаш машинаси ёрдамида маш-гулот ўтказмоқдалар.

Ғ. Пун. Фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

БОСИЛМАГАН ХАБАРЛАР ИЗИДАН

Юлғич жазоланди

«Зарур иш билан шовиб турган-ним учун ёнимдан ўтиб қолган тақсизга қўл қўтардим. ТНА-37—88 рақамли «Волга» тўхтади. Хурсанд бўлиб машинага чиндим. Манзилга етгач, майда пулим бўл-магани учун шоферга уч сўм узатдим. Шофер қўлимга никитта бир сўмликни узатиб, «рахмат» деди-ю машинага газ берди. Уни тўхтатиб, яна 30 тийин қайтари-шини талаб қилдим. У, машина э-шинини зарб билан ёнди-да, мен-га бир хўрайиб қўйиб, жунаб ке-таверди. Мен шофернинг бу муо-маласидан қаттиқ ранжидим. Бун-дай «муомалалар» биргина менга эмас, жуда кўплаб йўловчиларга ҳам бўлиб тура керак, деган му-лоҳазага бордим ва «яранинг олди-олинеса ёмон бўлмас» деган фикр-да редакцияга мурожаат қилишга мажбур бўлдим» деб редакцияга хат ёзган эди газетхонларимиздан бири.

Редакция шу хат юзасидан тек-ширув ўтказганини сўраб 1-автомобилат дирекциясига мурожаат қилди. Автомобилат директори ўртоқ М. Л. Козлов яқинда куй-дагиларни билдирди:

Хат 1-автомобилат коллективни ўртасида муҳокама қилинди. ТНА-37—88 рақамли машина шофери Мухамедов ўз хатосига иқдор бў-либ, бундан буён бундай ишга йўл қўймаслиқ ҳақида сўз берди.

Автопарк маъмурияти Мухаме-довга қаттиқ ғитовор эълон қилди ва охириги марта оқоҳлантирди.

ЧЕТ ЭЛ АДАБИЁТЛАРИ КУТУБХОНАСИ

Бу кутубхонанинг номини эшитиб, унинг нисада жойлашганлигини би-лишга охирачиз, қандай китоблар борлиги билан қизиқасиз. Ҳа, чет эл адабиётлари кутубхонаси сиз тасав-вур қилганга бори адабиётларга эга. Кутубхонанинг адреси эса мана бу: Тошкент, Инженер кўчаси, 19-й.

Кутубхона кўпдан бери ишлайди-ми, деб сўрасанга. Йўқ, унинг таш-кил топаганига ҳали бир йил ҳам бўлмади. Аммо, кўплаб олим-инже-нер, ўқитувчи-ўқувчиларнинг се-вилими жойига айлانган роост.

Пойтахтнинг Фрунзе райониди-ги 19-мактабнинг инглиз тили ўқитув-чиси М. Н. Зверковская кутубхонани очишда бош-қош бўлди. Китоб фон-дини бойитиш ишлари ҳам жамоат-чилик асосида олиб борилади.

Тўғри, дастлаб кутубхона ихтиё-рида жуда кам адабиётлар бор эди. Шунинг учун ҳам чет тилларда ёзил-ган турли хил адабиётларни тўплаш-га киришилди. Туртинчи ўй бошқар-маси активлари кутубхонага юлғаш-ган хоналарни ниҳоятлаш билан бир-га уни турли асарлар билан таъмин-лашга иштирок етди берилади.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Республикаси Жа-мияти, А. Навоий номи Ўзбек Дав-лат халқ кутубхонаси, чет тиллари педагогика институти ва бошқа му-

ассасаларга адабиётлар сўраб қилин-ган илтимослар ўз вақтида бажари-лди. Кутубхона инглиз, француз ва немис тилларида босилган китоблар билан таъминланди.

Ҳозир кутубхонада уч мингадан ортиқ турли адабиётлар бор. Актив китобхоналар сонга эса 100 кишидан ортиб кетди.

Кутубхона совети ҳам ишлаб ту-рибди. Совет аъзолари китобхоналар билан жуда яхши ишлар олиб бо-рапти. Айнқса, китобларни таллаш ҳақида ўтказиладиган консултация-лар кутубхона фаолиятининг жонал-линишга ёрдам бермоқда.

А. АЛИЕВ.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

НИКОЗИЯДАГИ СОВЕТ ЭЛЧИХОНАСИНИНГ АХБОРОТИ

НИКОЗИЯ, 9 март. (ТАСС). Кипрдаги грекча газеталар кеча Кипр Республикасида СССР эл-чиҳонасининг Кипр вице-президенти Кучук телеграммаси хусусидаги ахборотини босиб чиқардилар. Кучук 25 февралда бу телеграммани АҚШ президенти Жонсонови. Англия, Греция, Туркия ҳукуматлари-га, Хавфсизлик Кенгашига ва БМТ баш секретари У Танга юборган эди. Телеграммда Совет Иттифо-қи шаънига қўпол бўлган таъдир айтилган. Жумладан, Совет Итти-фоқи тўб савдо-сотиққа да ҳаво алоқаси тўғрисида Кипр Республи-каси билан тузилган битимдан Кипрга қўрор-роғ, ҳарбий астаха ва ҳарбий ҳодимлари ташиб кел-тириш мақсадида фойдаланишда, дейилди. Кучук телеграммда Фарб мамлакатларига мурожаат қилиб, «вақт ўтмасдан» «комму-нистик қуроли бостириб кириш-ни» тўхтатиб қўйишга қаққилди.

СССР элчиҳонаси билдирганича, Совет—Кипр ўзаро фойдали савдо-сотиқ алоқалари 1961 йил декабрь ойида, яъни Кипрда четдан арала-шиш натижасида сунъий равишда вуҳудга келтирилган фожеали во-қеалардан анча илгари тузилган савдо-сотиқ ва тўлов битимлари асосида муваффақиятли ривожлан-моқда, Москва—НикозиЯ ўртасида бевосита ҳаво алоқаси тўғрисида битим тузиш ҳақидаги масала ҳам неча эмас, балки бир йил илгари кўтарилган эди.

Ахборотда айтиладиги, юқорида

вет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрущёвнинг АҚШ, Англия, Франция, Греция ва Туркия дав-латлари (ҳукуматлари) бошдидларга юборган машҳур мактубида гоят равшан баён қилинган. Бу мактуб бетафар Кипр Республи-каси тақдирини учун самимий ташвиш-ланиш руҳи билан сўрилаган бў-либ, унда Кипр проблемасини ҳал этишга ёрдам берадиган конструк-тив тақлифлар борди.

ЭЙНАР ГЕРХАРДСЕН СОВЕТ КОС-МОНАВТЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ОСЛО, 9 март. (ТАСС). Норвегия бош министри Эйнар Герхард-сен бу ерда меҳмон бўлиб турган совет космонавтлари Ю. А. Гага-рин билан В. Ф. Бимонскийни бугун қабул қилди. Дўстона суҳбатда СССРнинг Норвегияда элчиси Н. М. Луничев қатнашди. Бош ми-нистр совет космонавтлари билан узрашганлигидан хурсанд бўлганлигини ва уларнинг жасорати қўйиб қолганлигини айтди. В. Ю. А. Гагаринни туғилган кун билан табриклади ва унга сизат-са-ломатлик, ҳаётида катта муваффақиятлар тилади.

Халқ хўжалиги ютуқлари вистав-насида янги мавсум олдида

МОСКВА, 9 март. (ТАСС мухбири). СССР Халқ хўжалиги ютуқлари вистав-наси янги баҳорчи—ёзги мавсум-га тайёрланмоқда. Бу йил 143 тема-ти вистава ва кўрини ўтказиш, 53 та кўчма вистава ва 156 та махсус экспозиция ташкил қилиш мўлжал-ланади. Буларнинг ҳаммаси халқ хў-жалигининг айрим тармоқларини ривожлантиришга доир катта илмий-техника проблемаларига бағишлан-ди.

Химиялаштириш масалаларига, за-монавий техникани, прогрессива те-хнологияни кўрсатишга, қишлоқ хў-жалиги ишлаб чиқаришини интенсифи-кашга, коммунистик меҳнат коллек-тивлари ва арбдорларнинг иш таъ-рибисига алоҳида эътибор берила-ди.

Виставага бир неча ўн минглаб янги экспонатлар келтирилиши ло-зим. Машиналар, станоклар, прибор-лар, макетлар ва моделларнинг кўп исми ишлаб турган ҳолда намойиш қилинади.

Корхона, кўрилиш, қолхоз, совхоз, илмий муассасаларнинг энг яхши коллективлари таърибаси асосида янги ва илғор усулларнинг ҳаммаси-ни мамлакат халқ хўжалигига жой-рий қилиш учун тавсиялар ишлаб чиқарилади.

✦ Хиндистоннинг шимолидаги Ол-лохобд шаҳрида совет китоблари виставаси очилди. Виставага беш юзга яқин китоб қўйилган. Улар орасида совет ёзувчиларининг асарла-ри, Совет Иттифоқи халқлари тилла-рига таржима қилинган ҳинд автор-ларнинг китоблари, классик рус ада-биети, дарсликлар бор.

✦ Англия ҳукуматининг тақдирини ба-йонин, Австрия вицеканцлери Вруно Питтерман Лондонга келди. У, савдо-сотиқ масалалари юзасидан кўзоқларлар олиб боради. Питтер-ман, Англия бош министри Дэвис-Хам, ташки ишар министри Бет-тер ва Англия кабинетининг бошқа аъзолари билан ҳам учрашди.

✦ Швеция бош министри Эрлан-дер расмий визит билан Вонига кел-ди. Бу эса, Швеция бош министри-нинг Германия Федератив Респу-бликаси қилган биринчи визитидир. Журналистларнинг доираларида шу нарсалар эътибор бермоқдаларини, Швеция бош министрининг Германия Федератив Республикасида бўлиши расмий программасига Габрий Бер-линг бориш ҳам кўриштирилган. Мель-лумин, Габрий Берлин Габрий Гер-мания давлати савоастига нирмайди.

✦ Уругвайнинг Янрик савоат мар-нази Пайсанду шаҳрида Уругвай — Аргентина ярмаркаси очилди. Ярмар-када ҳар йилда мамлакатнинг 220 фирмаси қатнашмоқда. Ярмарка Уругвай билан Аргентина регион

БУЮК САЙЁҲ ВА ГЕОГРАФ

ХАХ асрнинг иккинчи ярмида рус география фанининг ривож-лантиришда Петр Петрович Семенов — Тянь-Шанскийнинг фа-лолияти ҳам алоҳида роль ўйнайди. П. П. Семенов атоқли ва талант-ли рус олими эди. У географ, геол-ог, ботаник, зоолог, эволюцион-ист, статистик ва буюқ тадқиқотчи си-фатида шухрат қозонди. Вугун, 11 мартда буюқ сайёҳ вафот эт-ган кунга 50 йил бўлди.

Олим 1827 йилда Рязань губер-насида деҳқон оиласида туғилди. Бўлажак олим ёшлигидан бошлаб ўрмонларга бориб, ўсимлик ва ҳайвонларнинг коллекцияларини тўплади.

Сайёҳ 1848 йилда Петербург университетини муваффақият т л и тамомлайди ва Россия қишлоқла-рини янада яхши билиш учун Пе-тербургдан Москвага (Радишчев босиб ўтган йўлни) пиледа юриб кузатишлар олиб боради.

МАҲАЛЛАДА ЛЕКТОРИЙ

Икков райониди-ги «Турк—Кўр-го» маҳалласида илмий атеизм лекторийси ташкил қилинди. Лек-торий район партия комитети, УзССР Фанлар Академисини фанса-фа ва ҳукум институтини, район «Билим» жамияти томонидан уюштирилди.

Дастлабки машгулотда маҳалла аҳолиси фалсафа фанлари нанди-дати Т. Тоғавнинг «Коммунистик тартия ва Совет давлатининг дин-

1849 йили география жамияти-нинг ташаббуси билан у Россиянинг кора турундаги районларини текширди. Таниқли немис гео-граф К. Риттернинг «Осиё» номи-ли китобини рус тилига таржима қилди. Айнқ вақтда Семенов бу китобга бир қанча қўшимчалар ва тузатишлар киритди.

1853 йили Семенов кўзга кў-ринилган йиринк немис география, таниқли сайёҳ А. Гумбольдт бил-дан Германияда учрашди. А. Гумбольдт Тянь-Шань тоғларига бормасдан, баъзи юзани маълум-отларга асосланиб, Тянь-Шань тоғлари катта вулк

